

Toenemende netcongestie zet aan tot vindingrijkheid

Vaker 'outside the box'

Grootschalige elektrificatie van Nederland kan nooit lukken zonder voorafgaande upgrade van het net, is de stellige overtuiging van Dennis Lanthers van Visser & Smit Hanab. De projectleider integrale Projecten (iP) loopt dagelijks tegen de grenzen van de mogelijkheden aan.

Vroeger, nog voordat het woord 'congestie' ooit was gebruikt in verband met de situatie op het elektriciteitsnetwerk, duurde het realiseren van een nieuwe aansluiting voor middenspanning op het net maximaal 35 weken, zegt Dennis Lanthers. "Vandaag de dag kun je daar anderhalf tot twee jaar voor schrijven. Samen met de netbeheerders doen wij er alles aan om deze situatie zo snel mogelijk op te lossen."

De congestie op het net – ontstaan door de massale maatschappelijke switch naar elektriciteit en de teruglevering aan het net – was rond 2020 voornamelijk een probleem in de metropoolregio Amsterdam. Inmiddels is sprake van een landelijk vraagstuk. "Het elektriciteitsnet is in nagenoeg alle provincies grotendeels vol, waarschijnlijk vol of bijna vol", schreef demissionair minister Rob Jetten afgelopen najaar – juist op de dag dat Insights aanschoof bij Lanthers – aan de Tweede Kamer. Ter illustratie voegde hij eraan toe dat in bijvoorbeeld

Dennis Lanthers

"Innovaties komen vaak onder druk tot stand"

In verband met de vernieuwing van het Binnenhof startte Visser & Smit Hanab in 2020 met de ondergrondse werkzaamheden. "Al bij de eerste proef-sleuven bleek dat de werkelijke situatie sterk afweek van de tekeningen, zoals vaker gebeurt in ons werk. Onze medewerkers troffen veel zogenoemde 'weeskabels' aan, waarvan aard, herkomst en eigenaar onbekend waren. Eind vorig jaar hadden we op het Binnenhofruim dertien kilometer aan kabels en leidingen weggehaald en ruim 180 kabels laten knippen om het gehele

terrein vrij te maken voor bouwactiviteiten." In het project komt het bedrijf onder de grond nog altijd veel tegen, aldus Dennis Lanthers. "Maar dat onbekende is ook de grote uitdaging. Bovendien zorgen we ervoor dat alles nu wél goed wordt vastgelegd."

Een ander tot de verbeelding sprekend project was de aanleg van een nieuw hoogspanningstracé onder de Maas tussen Venray en Venlo voor de aanleg van een groot zonnepark. "In opdracht van de netbeheerder hebben we daarvoor zowel de engineering als de boring verzorgd", aldus Dennis Lanthers. "Een groot deel van het project was het ontzorgen van de opdrachtgever. Er was veel afstemming nodig met stakeholders en er was sprake van een intensief vergunningstraject, met name ook door de betrokkenheid van veel natuur- en milieuorganisaties. Maar het heeft vruchten afgeworpen: de verbinding ligt er."

Complex en langdurig

Visser & Smit Hanab is als aannemer in kabels en leidingen een spil in grote infrastructurele projecten die worden uitgevoerd door met name de circa 130 bedrijven die deel uitmaken van VolkerWessels. "Kabels en leidingen spelen op elk project, het is lastige materie en het gaat om langdurige processen", zegt Dennis Lanthers. De werkzaamheden van Visser en Smit Hanab iP laten zich onderverdelen in drie fasen: Ten eerste het (in overleg met netbeheerders) conditioneren en bouwrijp maken van ondergrond (waaronder het verleggen van kabels en leidingen), ten tweede het regelen en organiseren van bouwaansluitingen voor stroom, water, warmte en data en ten derde het regelen van de definitieve aansluitingen voor de nieuwe situatie.

Noord-Holland de situatie zo problematisch is, dat bedrijven geen aanvraag meer kunnen doen voor een aansluiting.

Vol

"Het net zit in vrijwel het gehele land gewoon echt vol", beaamt Lanthers. De vraag wordt groter en het aanbod relatief kleiner, met als gevolg dat het net overloopt. "Voor de elektrificatieslag die we nu willen maken, is het eigenlijk te vroeg. De netbeheerders zijn volop bezig, maar de processen waarover we het hebben, duren jaren. Eerst moet het hoogspanningsnet worden verzaaid, daarna kun je het middenspanningsnet aanpakken en pas daarna het laagspanningsnet. Dat vraagt veel, heel veel tijd." En dus is het steeds vaker zoeken naar escapes, naar alternatieven. Dat gebeurt volop, verzekert Lanthers. "Om te beginnen: netbeheerders hebben een leveringsplicht. Dat is nog altijd iets om op terug te vallen. We gaan altijd met ze in overleg en dan is met creativiteit nog altijd een hoop op te lossen. Maar het is spannend en het wordt steeds spannender. Daarom willen wij steeds vroeger betrokken worden. Voordat een ontwikkelaar een stuk grond koopt, willen we al aan tafel zitten. Hoe eerder

we met de netbeheerder kunnen schakelen, hoe beter we weten wat moet gebeuren en hoe groter de kans dat we tijdig de benodigde voorzieningen kunnen regelen."

Innovaties

Maar, erkent Lanthers, er komt een moment dat ook alleen creativiteit de oplossing niet meer met zich meebrengt. "Vol is vol. Dat geldt niet alleen voor ons, dat geldt voor iedereen. Dat heeft als nadeel dat vaste processen wegvallen. Aan de andere kant dwingt een situatie waarin iedereen vastloopt tot verandering en vernieuwing. Innovaties komen vaak onder druk tot stand. Je merkt dat we steeds meer 'outside the box' denken, openstaan voor alternatieven. WKO (Warmte Koude

Opslag, red.) is een voorbeeld, waterstof evenzeer. Lokale batterijopslag is ook een ontwikkeling die snel concreter wordt, zelfs al in het bouwproces. Ook de bouwer moet straks zijn methodieken aanpassen aan de congestie op het net."

De nieuwe ontwikkelingen "maken het puzzelen naar oplossingen wel leuk". Maar de situatie is zeer uitdagend, vooral met de eisen die er liggen, benadrukt hij. "Er is geen aannemer in deze sector die dit probleem kan oplossen, het is iets waarmee we met z'n allen moeten dealen. Het betekent ook dat goede contacten meer dan ooit kunnen helpen het verschil te maken. Voor ons betekent het dat we zoeken naar een vaste geografische verdeling van projecten, met vaste aanspreekpunten. Weten waar je moet zijn en bij wie je moet zijn kan in deze tijd het verschil al maken. Kennis en knowhow van de harde, fysieke netwerken blijven uiteraard van groot belang. Maar de zachte netwerken worden wel steeds belangrijker. Daar haken we als afdeling iP op in."